Bucureşti – oraş al muzicii

(Daniela Caraman Fotea – 1 februabrie 2007)

În contextul mediatizării agresive a Sibiului – în acest an capitală culturală europeană, iată, tot la Bucureşti a fost iniţiat primul demers oficial semnificativ – pentru arta sunetelor: 19 – 26 ianuarie 2007 – o suită de evenimente artistice cu public, proiect semnat de postul Radio România Muzical „George Enescu", redactor şef **Mihaela Doboş**, în parteneriat cu Direcţia Formaţiilor Muzicale Radio, director **Nicolae Costin**. Este o idee a **Uniunii Europene de Radio**, care, în fiecare dintre stagiunile sale prezintă 4 oraşe: cu celebritate sau mai puţin cunoscute. Este o scanare de valori artistice, ocazie de prezentare a tradiţiei, a culorii muzicale locale; actuala alegere itinerând **Bruges** (septembrie 2006), **Washington** (decembrie 2006), **Bucureşti** (ianuarie 2007), **Berlin** (aprilie 2007).

Transmisiile prin satelit ale manifestărilor muzicale din România au fost preluate de Radiodifuziunile din **Austria, Elveţia, Spania, Irlanda, Polonia, Rusia, Suedia, Portugalia, Danemarca, Serbia, Croaţia, Estonia, Letonia, Lituania, Slovenia, Bulgaria şi Canada**.

Se oferea ca atare, prilejul ieşirii noastre „în lume", ideea fiind aceea a unei **compacte şi extinse reprezentativităţi** stilistice, interpretative, de genuri muzicale. Interesată şi de exerciţiul radiofonic al transmisiilor, considerându-mă – ceea ce de fapt chiar sunt: un ascultător din Uniunea Europeană de Radio – am urmărit şi demersul redacţional, îngemănat cu cel tehnic.

Proiectul „Bucureşti – oraş al muzicii" a fost arcat pe concerte ale **stagiunii Radio în desfăşurare**. O notă bună pentru conceptul de programare al acesteia: s-a demonstrat nivelul internaţional al ofertei instituţiei, posibil de mulţumit un public extins. Foarte departe ideea „concert de serviciu"...

Iată „filmul" celor 8 zile muzicale.

Verdi în... stare pură!

19 ianuarie: Deschidere în forţă cu opera **Stiffelio** de Verdi: opus foarte puţin cunoscut, partitură pierdută după premiera din 1850, regăsită 110 ani mai târziu la Conservatorul din Napoli, prezentată în 1993 la Covent Garden, în 1997 la Metropolitan. Şi **Cristian Mandeal** a dirijat opera, la Viena. Ca şi în Uniunea Europeană, intrăm în proiectul liric de... „mână" cu bulgarii: **Naiden Todorov** – dirijor şi **Kamen Chanev** – tenor, alături de **Eliane Coehlo**, soprană – Brazilia, **Eduard Tumagian**, **Călin Brătescu**, **Emanuel Ion**, **Valentin Racoveanu**, **Oana Andra**. Corul Academic Radio condus de **Dan Mihai Goia**. Prezentarea în concert a operei verdiene este soluţia optimă pentru această lucrare cu dramaturgie statică, subiect fără tensiuni. Muzica este însă plăcută, limbajul evoluat, filiaţiile cu **Aida** şi **Rigoletto**, evidente. Chanev – un spint cu... dorinţă a acutelor, adeseori împlinită, se remarcă în duetele cu Coehlo, o voce cărnoasă, filaje sensibile, registre egale – strălucitor cel înalt, temperamentală. „Eroul" serii, fără îndoială a fost **Eduard Tumagian**, îndelung ovaţionat, mai ales în marea arie din actul 3 – **Ei, Fugge!** Reeditează performanţele care i-au conferit lauri internaţionali: cantabilitatea, dicţia perfectă, ardoarea demersului vocal ş.a. Ceea ce m-a impresionat anume în interpretarea din acea seară a fost subtilitatea cu care crea, pe aproape fiecare cuvânt, culori sonore. Rară calitate.

Orchestra Națională – foarte precisă, Corul Academic – impecabil.

Redactorii transmisiei (cu voci adecvate actului radiofonic): **Luminița Arvunescu** (excelentă ideea de a prezenta marile personalități care au evoluat de-alungul timpului în studioul de concerte al Radioului; e bine: să nu se uite!), **Mihaela Soare**, **Sorana Tupan** – interviuri cu oaspeții străini, la obiect, cu informații muzicale trebuitoare. Sub „bagheta" maestrului de sunet, **Călin Ioachimescu** audiția a fost caldă, rotundă, cu echilibru al ansamblului. Un concert **de stagiune** foarte reușit.

P.S. M-a interesat să aud pentru prima (și probabil ultima) oară, o partitură atât de rară. Cu gândul la ideea de reprezentativitate națională în eterul european, nu-mi ieșea însă din minte alternativa unui concert de operă cu vocile românești care uimesc Europa, meridianele mapamondului...

Nightwinners...

...s-ar putea foarte bine numi formația **Nightlosers** din Cluj-Napoca: grup de show cu virtuți electrizante pentru amatorii de world music (cum au etichetat realizatorii proiectului, seara din **20 ianuarie**). **Hanno Höfer**, vocalist, chitară, banjo, muzicuță, washboard, este un etalon al statutului de „anti-vedetă", prin nonconformismul lui. Un cowboy autohton, fermecător, stăpân (cu unele licențe intonaționale), pe repertoriul country (foarte... western), jazz, blues, rock, ce definește stilul formației. Trupa are un mare atu în persoana lui **Jimmi El Lako**, poli-instrumentist – chitarist, vioară, vioară cu goarnă, contrabas, cel care aduce nuanța cu specific național în piesele grupului, un ARTIST, cu select simț al improvizației și solo-uri entuziasmante prin tehnică și creativitate.

P.S. În materie de etno, de travaliu subtil pe ethos-ul românesc, gândul meu se îndreaptă, de regulă și către alți clujeni – admirabila formație **Hara**...

Glasul rugăciunilor noastre...

21 ianuarie: Valentina Orha Canelea prezintă de la Palatul Patriarhiei recitalurile susținute de formația **Symbol**, dirijor **Jean Lupu** (diacon, distins profesor, multi-laureat pentru promovarea creației corale naționale) și Corala bărbătească ortodoxă **Te Deum Laudamus**, condusă de **Dan Mihai Goia** (muzician rafinat, dirijor al Corului academic Radio). Ambele formații sunt constituite în 1990. Este seara cântărilor bizantine, liturgice ortodoxe, a creațiilor culte de inspirație sacră care, prelucrând, armonizând monodiile tradiționale, au pătruns în biserică, de la începutul secolului trecut, ca parte a slujbei religioase. Vocile curate ale tinerelor fete din corul **Symbol**, cu unison și sonorități auzite cândva doar la **Madrigal**, dau corp constituit și unor lucrări dedicate formației de compozitorii cu notorietate și prestigiu ai genului. După o incursiune în moștenirea muzicală primită de la **Filotei Monahul**, **Nectarie Schimonahul** ș.a., **Dan Mihai Goia** aduce în programul său și o pioasă reverență profesorului, dirijorului, cercetătorului, compozitorului **Nicolae Lungu**. Modelate cu har de sculptor, vocile bărbătești cu mare experiență ale coralei (reunind preoți, diaconi, artiști lirici profesioniști, studenți teologi), au forța comunicării, a implicării ascultătorului în mesajul spiritual. A fost o împlinire artistică și creștinească, un concert psaltic petrecut în smerenie și meditație. Un act – **Symbol**, adăugând capitolul bizantin la zestrea Europei. Laudamus!

Priza de sunet, splendidă, s-a datorat maestrului de sunet **Mihai Prisăcaru**.

P.S. Imnul patriarhal – „Pre stăpânu”, intonat la final datorită prezenței în sală a capului bisericii, m-a... înfiorat: conotația textului având trimitere la osannele epocii de aur...

Pianistul-filosof

22 ianuarie: Bernd Glemser apare în recital pe scena Ateneului Român, precedat de un curriculum impresionant: premii la 17 prestigioase competiții internaționale, 30 de CD-uri, profesor al Colegiului de Muzică din Saarbrücken încă din timpul studenției (!), în paralel cu solistica de concert, sub bagheta unor dirijori de notorietate. Programul, surprinzător conceput, alătura barocul de muzica secolului 20: preludii și fugi de **Bach**, din **Clavecinul bine temperat**, în alternanță cu preludii și fugi op.87 de **Șostakovici**. Altfel spus, respirația pură a logicii lui Bach în care totul este esențial, simplificând meditația, lângă evocarea cronometrică a opresiunii, tragismului, încrâncenării spațiului totalitar comunist, cu ororile lui. Apoi, compact, piese de **Serghei Rahmaninov**. Glemser este fascinant prin viteza de gândire cu care trece prin coordonate expresive violent contrastante – dezinvoltura lui uimește; fluiditatea pianistică „anulează” orice dificultate tehnică, este concentrat, deschis, liber, cere și realizează participarea afectivă, implicarea ascultătorului în universul ideatic al muzicii. Recital de mare ținută, semnat redacțional (prezentare, interviu), de **Ruxandra Arzoiu**, cu demers răspunzând perfect actului de specialitate: glas plăcut, expunere fluentă, întrebări bine venite, în afara clișeelor, solicitând și exploatând potențialul intelectual și profesional al interlocutorului. Preluarea sunetului, fără cusur – **Gabriela Dina**, alături de **Călin Gibescu**, **Daniel Corjos**.

Muzică la muzeu

23 ianuarie: în ambianța sălii Cerchez a Cotrocenilor, recital cameral dedicat repertoriului național. Conceptual, dezechilibrat: pian solo prima parte, formație instrumentală în final. **Ilinca Dumitrescu** a prezentat piese „clasice” de **Ion Scărlătescu**, **Mihail Jora**, **Paul Constantinescu** și unica (!!) secvență a Festivalului dedicată lui **George Enescu**... Pianistica ei se desfășoară natural, cu flexibilitate de plantă. Am ascultat un **Carillon nocturne** – antologic... doinit în superbe suavități de sunet. Partea a doua, rezervată muzicii contemporane, a fost construită pe filiația profesor – discipoli, anunțând și posibilitatea descoperirilor în materie de raporturi stilistice. A fost ansamblul **Profil**, formație de tipul „all stars”, dirijor **Tiberiu Soare**, director artistic **Dan Dediu**, cu o lucrare de **Ștefan Niculescu – Sequentia** pentru flaut, clarinet, percuție, vioară, violă și violoncel, o copleșitoare densitate ideatică transpusă în melos bizantin prin tehnici preferate ale maestrului – unison, sincronie, eterofonii ş.a.; au urmat opusuri ale elevilor săi: **Liviu Dănceanu – Andamento** op.64 pentru clarinet, vioară și percuție (teme de sorginte bizantină, folclorică, umor și caricaturizare poposite în tragic), **Dan Dediu – Plastic-Rock-Concerto** pentru flaut, vioară și cvartet de coarde. Soliști, **Ion Bogdan Ștefănescu** și **Gabriel Croitoru**. Dan Dediu este o... vedetă, îngăduindu-și ca atare fanteziile, cochetăriile statutului. Mă refer la titlu, locul în care rock-ul are concretizare. Lucrarea este REMARCABILĂ. Are lirism impresionant, expresivitate fluidă, cantabilități mângâietoare, polifonie măiastră (recunosc: și unele arome de jazz-rock). Geometria muzicală de tip clasic a corzilor grave susține o trans-substanțiere a traseelor sonore cu mișcare aparent „browniană”, asemeni zbaterilor vieții în tranziție. Partitura – o scanare a universului actual decupată din trecerea temporală, transmite idei în care te recunoști, ca privindu-te în oglindă. **Doru Popovici** nota cândva o declarație a lui **Luigi Dallapiccola**: ...”/Muzica nouă românească are toate avantajele avangardei occidentale, minus dezavantajele ei”! S-a demonstrat...

Roberto Cociaș, maestrul de sunet a dat conturul adecvat transmisiei muzicale, nereușind însă a tempera – dacă era posibil – demersul „strigat” al prezentatoarei Monica Isăcescu, amintind prin debitul verbal – în presto – de acela al... transmisiilor sportive. Interviurile din pauza concertului, realizate de **Laura Vasilescu**, anunță o viitoare radiofonistă de talent.

24 ianuarie: Nu am dat... mână cu mână...

Concertul Orchestrei de cameră Radio prezintă un program lejer, dirijat de **Alexandru Lăscaie**, artist român stabilit din 1969 în Olanda. Lucrări accesibile, de program estival, în aer liber, agreabile publicului larg: o uvertură rossiniană – la opera **Bărbierul din Sevilla** (interpretare greoaie), **Ceaikovski – Variațiunile pe o temă rococo**, op.33 în La major pentru violoncel și orchestră: tânăra **Laura Buruiană** își reafirmă temperamentul ardent, prioritatea acordată evoluției tehnice spectaculoase (punctând însă și derapaje din sunet), tonul grav, frumos, cu reverberații dulci, resurse lirice. Au urmat **Bizet – Simfonia în Do major**, iată, o raritate, **De Falla – Suita nr.1 din muzica baletului „Tricornul”** – piesa de rezistență a dirijorului, căruia nu i-am descoperit virtuți muzicale de profunzime, ci doar o prestație corectă în reproducerea partiturilor. Cu adevărat delectant a fost interviul luat acestuia de **Veronica Zbarcea**, difuzat în pauză, etalon pentru calitatea publicistică de gen. Am ascultat o convorbire fluentă, spontană, firească (nu se sesizează fonotecări), despre muzică, viață sub semnul destinului, peregrinări europene, itinerarii românești. Reverența pe care Alexandru Lăscaie o adresează colaborărilor cu filarmonicile din țară (datând din 1991), nu și-a găsit ecou și prin introducerea unei lucrări românești în program.

Maestru de sunet al transmisiei, sonorități în superlativ – **Florin Tudor**.

Unde era Aura?

25 ianuarie: concertul big-band-lui Radio condus de **Ionel Tudor**.

Program atrăgător (la lectură). Debut cu lucrarea pe care autorul, **Florin Răducanu**, o numește **Tribute to Mary Magdalene pentru pian și orchestră simfonică de jazz**. Încercare de jazz simfonic prin solicitarea alături de big band a compartimentului de corzi din Orchestra națională a instituției. Nu este suficient. Pentru jazz-ul simfonic – fuziune între jazz și înalta cultură academică europeană (corifei – Gershwin, Milhaud, la noi Richard Oschanitzky), tehnica de compunere pleacă de la formă – corp constituit pentru melodia – temă, fie și citat, armonie, ritm, improvizație ș.a. Fără rigoarea – arhitectura construcției, demersul nu dăinuie. Este o sugestie de meditație pentru tânărul și entuziastul Răducanu. Cu profesionalitate, big band-ul a realizat o piesă de **Cătălin Tîrcolea** care aduce și naiul în atenție prin **Florian Albu**. Invitatele serii: **Anca Parghel** (rezidentă belgiană). „Scat”-ul ei are calitatea – admirabilă – de a sugera timbrurile variilor instrumente; prestația jazz-istică este însă modestă; când se va înțelege că repertoriul **Mariei Tănase** trebuie tratat măcar cu respect? Ca și evergreen-urile noastre „Mărie și Mărioară” ori „Sanie cu zurgălăi” de **Richard Stein** (nu piesă populară...!), cu care **Jenny Evans** (Germania) a încercat să ne... cucerească (de parcă Europa trebuia să ne intre în... grații, nouă). Și ea și **Pauliina May**, finlandeză specializată în... „latino” (”lătinău”, spune prezentatoarea concertului, **Anca Romeci**), sunt departe de a fi „dive” (adică „zeițe”), cum se tot repetă. Dacă o **Aura Urziceanu** este ținută pe... „banca rezervelor” (ca și Gheorghe Zamfir, de altfel), mă gândeam: există probabil alte oferte, fapte de muzică mai spectaculoase, cu care să ne prezentăm în eterul continentului. Și cu instrumentiștii – mega-staruri pe care îi avem (**Eugen Tegu**, **Tudy Zaharescu**, **Soleanu**,

Tiberian sunt cap de listă lungă a virtuozilor români de jazz), cu piese scrise de un **George Natsis**, ca să nu mai vorbesc de **Adrian Enescu**, s-ar fi creat adevăratul eveniment. N-a fost să fie decât un concert hibrid. Prezentat într-o manieră care nu avea cum să-mi fie pe plac: cu „hachițe" intonaționale, accentuări groase ale pronunției engleze și franceze, expresii precum „Bucureştiul, jumi-juma of little Paris" (!), aparținând aceleiași Anca Romeci, care, surpriză, în finalul concertului începe să vorbească... normal. Și este agreabilă! Iată, se poate...

Priza de sunet, foarte bună, **Florin Tudor**, **Roberto Cociaș**, **Ion Toma**, **Rodinel Popa**.

Final

26 ianuarie: concert de stagiune al Orchestrei Naționale Radio, dirijor Horia Andreescu. Program Silvestri (ce binevenită a fost obișnuința lui Andreescu de a nu lăsa niciodată la o parte creația românească...), **Paganini – Concertul nr.2 op.7 în si minor „La Campanella"** pentru vioară și orchestră, solist **Alexandru Tomescu**, **Dvorak – Simfonia nr. 9 op. 95în mi minor „Din Lumea Nouă"**. Tomescu este cunoscut și apreciat în Europa. În turneele Orchestrei Naționale Radio itinerate pe continent acum 2 și 3 ani – iată ambasadorii muzicali de anvergură în avanpremieră la aderare – se înregistrau succese notorii (la Bruxelles, după incheierea evoluției lui Tomescu, în cabina de transmisie, sunetiștii postului de radio strigau entuziasmați „Vive la Roumanie"!). Foarte bun și de această dată, Tomescu. Interpretează Concertul de Paganini, redutabilă partitură (înregistrată încă de acum 10 ani pe CD), cu dezinvoltura și lipsa de efort a unui simplu exercițiu. Ce expresie, ce versatilitate a sunetului! (chiar dacă fagoții le... tulbură). Încheierea programului – copleșitoare. Simfonia, cel mai nobil act orchestral, este limbajul predilect de comunicare al dirijorului. Aduce și în partitura lui Dvorak, detaliile, sub lupă: nimic nu lipsește – pentatonismul, cadențe plagale, ostinatto-uri ritmice, sintaxa inflexiunilor folclorice ş.a. Construiește un întreg majestuos, arhitectură de unde sonore cu virtuți tonifiante. Interpretare cu clasă, inconfundabil – mondială. Aplaudată așa cum se cuvenea, frenetic. Pe măsură, virtuozitatea maestrului de sunet, **Alexandru Pîrlea**. Consemnările din pauza concertului – **Mihai Stănescu**, **Alina Velea**, la rândul lor bine integrate cerințelor publicistice.

În prezentarea generală a Festivalului am citit: „...prin concertele organizate în proiectul Uniunii Europene de Radio <Orașele muzicii>, este pusă în valoare viața muzicală a unui centru cultural cu aspectele sale cele mai diverse... Astfel, **valorile artistice ale unei țări** devin accesibile tuturor membrilor Uniunii Europene de Radio".

Din ceea ce am ascultat în cele 8 seri de festival, conchid pe ideea potrivit căreia demersurile artistice s-au concentrat prioritar asupra **ospitalității** noastre **față de creația și interpreții continentului...**